

Uraohjausosaamisen kehittyminen osaamisperusteisessa opinto-ohjaajankoulutuksessa

Laajala Tiina, Lehtelä Pirjo-Liisa

28.8.2017 ::

Miten uraohjausosaaminen kehittyy opinto-ohjaajankoulutuksen aikana? Tarkastelemme artikkelissa opinto-ohjaajaopiskelijoiden uraohjausosaamisen kehittymistä osaamisperusteisessa opinto-ohjaajankoulutuksessa. Kuvaamme samalla Oulun ensimmäisen osaamisperusteisen opinto-ohjaajankoulutuksen toteuttamisen peruseräitä. Lisäksi pohdimme ammattikorkeakoulun henkilöstön uraohjausosaamisen kehittämisen merkitystä.

Osaamisperusteisen opinto-ohjaajankoulutuksen toteutuksesta

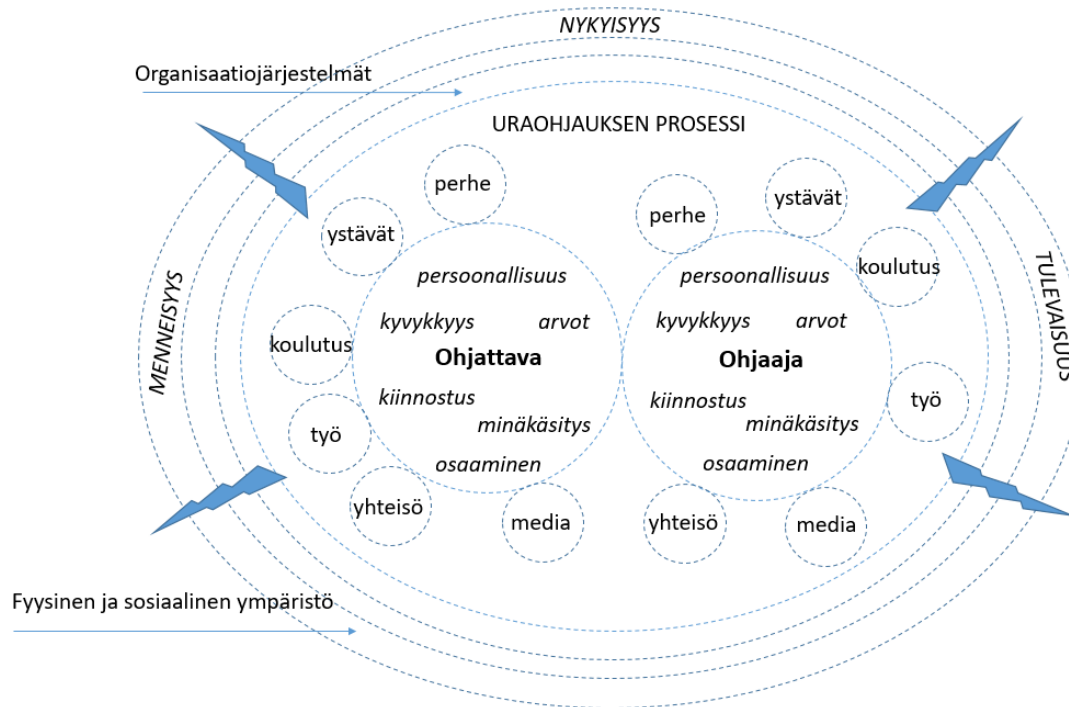
Oulun ammatillisen opettajakorkeakoulun opinto-ohjaajankoulutuksessa toteutettiin ensimmäinen opiskeluryhmä osaamisperusteisesti vuosina 2015–2016. Osaamisperusteisuudessa keskiössä on opiskelijan osaaminen sekä opiskelijan osallisuus opintojensa suunnitteluun ja toteutukseen. Opiskelijalla on vastuu henkilökohtaistetussa opintopolussaan tavoitteiden asettamisesta, opintojen suunnittelusta ja toteutuksesta sekä osaamisensa arvioinnista. Osaaminen arvioidaan, tunnistetaan ja tunnustetaan yhteisessä prosessissa tuutoreiden kanssa ^[1]. Käytännössä opinnot alkavat osaamisen itsearvioinnilla ja henkilökohtaisen opintopolun suunnittelulla. Itsearviointin perusteella opiskelija suunnittelee, miten kehittää ja millä tavoin osoittaa osaamistaan opintojen aikana. Saavutetun osaamisen osoittaminen toteutuu opiskelijan valinnan mukaan eri tavoin. Opintojen lopussa arvioidaan oman osaamisen kehittyminen. Opinto-ohjaajankoulutuksen opetussuunnitelmaan sisältyvä uraohjaus oli yksi itsearviointin kohteena oleva osaamisen sisältö. Sen merkitys opinto-ohjaajan työssä on oleellinen.

Systemiteoreettinen lähestyminen uraohjaukseen

Tässä luvussa käsittelemme systemiteoreettista näkökulmaa uraohjaukseen. Tämän päivän työelämä näyttää muuttuvana ja ennakoimattomana. Epävarmuus vaatii yksilöltä kykyä suunnata uraansa uudelleen useamman kerran elämänsä aikana. Nykyinen käsitys uraohjauksesta ei enää tarkoita uravalintaa tiettyihin työtehtäviin, vaan korostetaan yksilön omaa uran rakennuksen prosessia ^[2]. Ohjaajan tehtävänä on toimia tässä prosessissa tukea tarjoavana kumppanina – ei uravalintaongelmien ratkaisijana.

Uran käsite on saanut erilaisen merkityksen, sen nähdään kattavan yksilön elämässä sekä julkisen että yksityisen alueen ^[3] ^[4] ^[2]. Työelämään sijoittuvan uran sijaan tarkastellaan elämänuraa, jolloin urasuunnittelun käsite laajenee tarkoittamaan elämänsuunnittelua. Euroopan unionin neuvosto on määritellyt elinikäisen ohjauksen jatkuvaksi prosessiksi, jonka avulla kaikenikäiset kansalaiset pystyvät missä tahansa elämänvaiheessa tunnistamaan valmiutensa, taitonsa ja kiinnostuksensa, tekemään mielekkäitä koulutukseen ja ammattiin liittyviä päätöksiä sekä hallitsemaan yksilöllistä elämänsuunnitelmiaan koulutuksessa, työssä ja muussa ympäristössä ^[5]. Uutta ajattelua edustaa myös se, että uraohjauksen tehtävänä nähdään opiskelijan tukeminen urasuunnittelu- tai uranhallintaitojen kehittämisessä ^[5].

Urakehityksen ja uraohjauksen systemiteoreettinen viitekehys ^[6] tarjoaa uraohjaajille kartan tarkastella uraohjauksen teorioita ja reflektoida omaa toimintaa uraohjaajana. Näkemyksen mukaan sekä ohjaukseen saapuva yksilö, että ohjaaja muodostavat kumpikin oman urasysteemin (system of career influences), joka koostuu yksilöllisistä uraan vaikuttavista tekijöistä (esimerkiksi persoonallisuus, kiinnostus, kyvykkyys, terveys, sukupuoli, etninen tausta, arvot, minäkäsitys) sekä yksilön lähiyhteisöön kuuluvista viiteryhmistä (kuvio 1). Ohjattavan ja ohjaajan kohdatessa muodostuu uusi systeemi, uraohjauksen prosessi.

KUVIO 1. Urakehityksen ja uraohjauksen systeemitoreettinen viitekehys (mukaillen [1])

Systeeminen viitekehys ymmärtää sekä yksilön urapolun rakentumisen, että uraohjauksen osana laajempaa yhteiskunnallista systeemien kokonaisuutta. Ajallinen perspektiivi kuviossa 1 kaikkein ulompana sisällyttää kehukseen ajatuksen siitä, että menneisyys vaikuttaa nykyisyyteen ja ne yhdessä puolestaan rakentavat pohjaa tulevaisuudelle. Kyetäkseen tukemaan ohjattavaa hänen urasuunnitteluprosessissaan, on ohjaajan tiedostettava omaan uraprosessiinsa vaikuttavat tekijät. Hänen on tuotettava ensin itse oma uranarratiivinsa, jotta hän pystyy tukemaan ohjattavaa oman tarinansa sanoittamisessa. Uranarratiivi on henkilön kertomus siitä miten hänestä tuli se, joka hän on nyt urallaan ja miten hän itsensä tulevaisuudessa näkee. Tarinassa tärkeää ei ole vain urassa tapahtuneet muutokset, vaan erityisesti selitykset tapahtuneisiin muutoksiin. [7] Tämä näkökulma jää usein vähäiselle huomiolle. Systeeminen näkemys painottaa, että ymmärtääkseen opiskelijaa ohjaajan on tärkeä tiedostaa oman urapolkunsa vaiheet ja tekijät, jotka niihin ovat vaikuttaneet. Ohjaajan tulee olla tietoinen siitä, että hän "tuo" ohjaukseen oman tarinansa ja opiskelija omansa. Nämä kumpikin vaikuttavat siihen millaiseksi ohjausprosessi rakentuu.

Systeeminen näkemys painottaa systeemien ja tasojen avoimuutta sekä jatkuvaa vuorovaikutusta. Esimerkiksi muutokset ohjaukseen saapuvan opiskelijan perhe- tai lähiyhteisösystemissä saattavat vaikuttaa merkittäväällä tavalla hänen ohjauksen tarpeisiinsa. Kuviossa 1 salama-symboli viittaa sattuman merkitykseen urapolun viitoittajana (vrt. [3]). Ohjauksessa on tärkeää, että ohjattavat oppivat tunnistamaan urapolulla erilaisia yllättäenkin eteen tulevia sattumia mahdollisuuksina ja tarttumaan niihin.

Uraohjaus osana oppilaitosten opinto-ohjausta

Uraohjaus on keskeisesti esillä koulutusorganisaatioiden ohjausta käsittelevissä suunnitelmissa ja strategioissa. Uraohjaus on aiemmin nähty perinteisesti oppilaitosten opinto-ohjaajan tehtävänä. Viime aikoina oppilaitosten ohjauspalveluissa on nostettu keskeiseksi koko henkilökunnan merkitys uraohjauksessa, "kaikki ohjaavat" -toimintamallin mukaan. Uraohjauksella tavoitellaan esimerkiksi keskeyttämisten vähenemistä, motivaation kohottamista ja sujuvaa siirtymistä työelämään. Uraohjausta tarvitaan koko opintopolun ajan, myös opintojen alkuvaiheessa. Uraohjauksen toteutuminen tulisi olla systemaattista, ei vain suunnitelmissa, vaan myös käytännön opetus- ja ohjaustyössä.

Oamkin ohjaussuunnitelma perustuu holistiselle opiskelijakeskeiselle ohjausmallille [8], jossa ammatillisen kasvun tukeminen ja urasuunnittelun ohjaus ovat yksi kolmesta ohjauksen pääsisältöalueesta. Urasuunnittelun ja ammatillisen kasvun ohjauksella tarkoitetaan prosessia, jolla tuetaan opiskelijan ammatti-identiteetin kehittymistä ja kehittyvää ymmärrystä siitä, miten hän voi hyödyntää opintonsa tulevassa ammatissaan. Henkilökohtaisten opintosuunnitelmien ja opinto-ohjauksen avulla opiskelijoita rohkaistaan monipuolisiin ja ennakkoluulottomiin valintoihin ja urasuunnitteluun [9]. Ammatillisen kasvun tukemisen ja urasuunnittelun todetaan kytkeytyvän koko tutkinnon rakentamiseen. Opettajien roolia ammatillisen kasvun tukijana

painotetaan. Tutkintovastaava puolestaan on avainasemassa ohjatessaan opiskelijaa valintojen teossa. Uraohjaus kuuluu koko opetus- ja ohjaushenkilöstön vastuulle opintojen hakeutumisvaiheesta valmistumiseen ja työhön siirtymiseen asti [9].

Organisaatioiden henkilökunnan uraohjausosaamisen kehittämiseen kiinnitetään huomioita. Tällä hetkellä on menossa useita eri hankkeita, joiden tavoitteena on uraohjauksen kehittäminen niin yksilö- kuin organisaatiotasolla. Esimerkkinä voidaan mainita valtakunnallinen ESR-hanke Amkista uralle, jossa Oamk on mukana osatoteuttajana. Uusissa opetussuunnitelmissa peruskoulussa ja toisella asteella painotetaan koko koulun yhteistä ohjaustehtävää. Myös uusin oppilas- ja opiskeluhoitolaki [10] korostaa ohjauksen yhteisöllistä vastuuta.

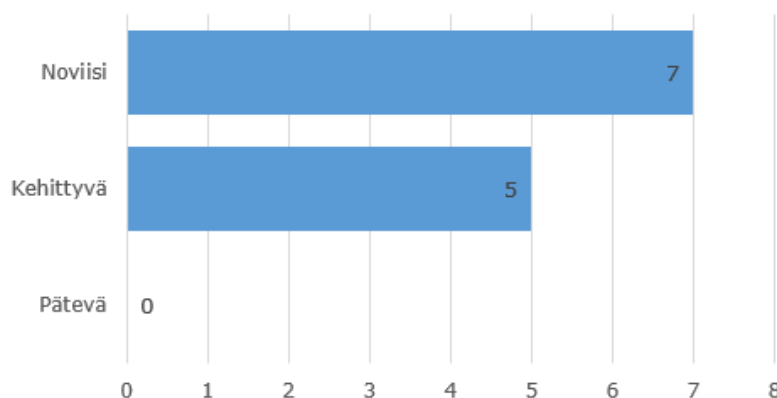
Uraohjausosaaminen opinto-ohjaajankoulutuksen alussa

Uraohjausosaaminen sisältää formaalista, praktista ja metakognitiivista osaamista. Uraohjausosaamiseen sisältyvä formaalinen tieto kattaa ura- ja ammatillisen kasvun teoreettiset lähtökohdat ja niiden ymmärtämisen. Praktinen osaaminen tulee näkyväksi ohjaustilanteissa, jolloin käytännössä sovelletaan uraohjausosaamista. Metakognitiivinen osaaminen tulee puolestaan esille oman uraohjausosaamisen itsearvioinnissa teorian kuin käytännön tasolla. Metakognitiivista osaamista tarvitaan myös uraohjauksen teorian ja käytännön yhdistämisessä ja soveltamisessa. [11]

Oulun ammattikorkeakoulun ammatillisen opettajakorkeakoulun opinto-ohjaajankoulutuksen opetussuunnitelmassa uraohjauksen teoreettiset lähtökohdat sisältyvät yhtenä osaamistavoitteena laajempaan seitsemän opintopisteen kokonaisuuteen "Ohjausta hakevan toimijan tuntemus ja ohjaus eri elämänvaiheissa". Käytännön tasolla uraohjausta opinto-ohjaajaopiskelijat harjoittelivat yhteensä 19 opintopisteen laajuisissa ohjaus- ja verkostoharjoitteluissa. Uraohjaukseen liittyvät sisällöt ja näkökulmat voidaan osaamistavoitteisiin kirjattujen sisältöjen ohella nähdä myös opinto-ohjaajankoulutuksessa läpäisevänä teemana. Uraohjaukseen linkittyvät olennaisesti monet opinto-ohjauksen keskeiset teemat, kuten oppijan itsetuntemus, arvot, motivaatio ja kyvykkyys.

Tarkastelemme seuraavaksi kahdentoista opinto-ohjaajaopiskelijan uraohjausosaamisen kehittymistä opintojen alussa ja opintojen lopussa. Opinto-ohjaajan opinnot alkoivat itsearvioinnilla, jossa opiskelijat arvioivat omaa osaamistaan kunkin osaamistavoitteen näkökulmasta. Jokaiselle lähetettiin linkki Webropol-kyselyyn, jonka sai itsenäisesti täyttää. Aineistoon on valikoitu niiden opiskelijoiden alkuitsearviointi, jotka ovat valmistuneet artikkelin kirjoitusajankohtaan mennessä.

Itsearvioinnissa opiskelijoita pyydettiin arvioimaan oma osaamisensa noviisin, kehittyvän tai pätevän tasolla. Noviisin osaaminen määriteltiin tiivistäen sellaiseksi, että ohjaaja selviää ohjaustilanteista, mutta ei vielä pysty perustelemaan omaa toimintaansa ohjauksen viitekehyksessä. Kehittyvä opinto-ohjaaja kykenee jo reflektoidaan oman toimintansa ohjausteoreettisia perusteita. Pätevän opinto-ohjaajan toimintaan kuuluu oman toiminnan perustelun lisäksi vahva, omaa toimintaympäristöä kehittävä ja verkostotyötä edistävä ote. Alkuitsearvioinnissa tuli esille, että uraohjauksen teorit eivät olleet opiskelijoille tuttuja (kuvio 2).

KUVIO 2. Uraohjausosaamisen itsearviointi opintojen alussa: "Ymmärtää keskeisimmät ammatillisen kasvun ja uraohjauksen teorit"

Opiskelijat arvioivat olevansa joko noviisin tai kehittyvän tasolla uraohjausteorioiden hallinnassa. Kukaan ei arvioinut itseään uraohjauksen teorioiden ymmärtämisessä päteväälle tasolle.

Osa vastaajista tunnisti kuitenkin tehneensä käytännössä uraohjausta. Myös ammatillisen kasvun tukeminen oli osalle vastaajista ennestään tuttua. Tämä on ymmärrettävää, sillä opinto-ohjaajaksi opiskelevilla on paljon käytännön kokemusta opettajuudesta.

» "Olen tehnyt uraohjausta, mutta en tunne teorioita."

» "Uskon, että jollain tavalla ymmärrän. Tähän liittyy muun muassa erilaisten oppimiskokemusten reflektointi. Osaan ohjata oppijaa refleктоimaan kokemaansa ja oppimaansa. Kannustan itsearviointiin sekä annan palautetta ja rakentavaa kritiikkiä. Ammatillisena opettajana olen ammatillisen kasvun tukija."

» "Osaan elämäkokemukseni ja arkitietoni pohjalta hyödyntää tietojani sekä jaan mielelläni ajatuksia ja kokemuksia toisten kanssa aiheesta."

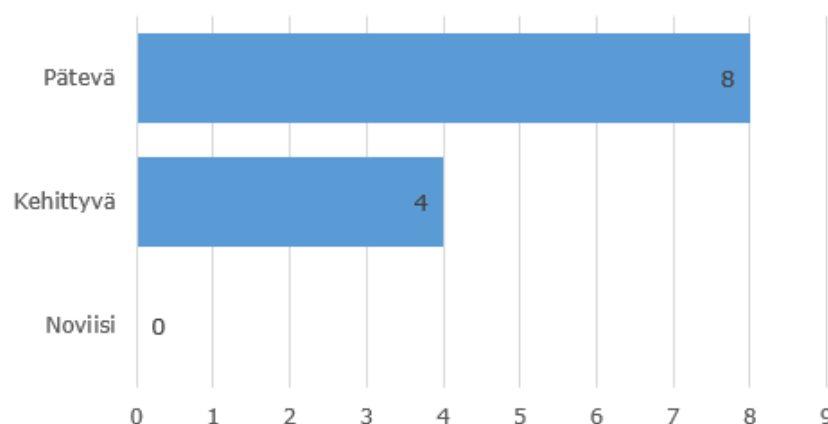
Opinto-ohjaajaopiskelijat arvioivat tarvitsevansa osaamisen kehittämistä luonnollisestikin uraohjauksen teorioissa, mutta esiin nostettiin myös teorioiden soveltaminen käytännön ohjaustyöhön.

» "Sovellan päivittäin ammatillisen uran ja -kasvun ohjauksen teorioita opiskelijoiden kanssa."

Itsearviointien jälkeen opiskelijat suunnittelivat kukin henkilökohtaisesti, miten hankkivat ja osoittavat osaamistaan kyseisessä osaamistavoitteessa. Uraohjauksen asiantuntemuksen hankkimisessa suurin osa opiskelijoista hyödynsi lähipäiviä yhtenä osaamisen hankkimisen tapana. Uraohjauksen teoreettisiin näkökulmiin syvennyttiin tiettyinä lähipäivinä, niiden käsittelyssä hyödynnettiin opetuskeskusteluja ja ryhmätehtäviä. Opinnoissa lisäksi hyödynnettiin uraohjauksen menetelmiä koko opinto-ohjaajanopintojen ajan, niin tuutorien toteuttamissa hops-keskusteluissa kuin lähipäivillä toteutetuissa ryhmäharjoituksissa. Osa opiskelijoista syvensi osaamistaan lukemalla kirjallisuutta ja tutustumalla oppilaitosten opinto-ohjaajan tehtäviin. Uraohjauksen toteuttaminen konkretisoitui käytännössä ohjausharjoittelussa.

Uraohjausosaamisen itsearviointi opintojen päättyessä

Opintojen loppuarvioinnissa opiskelijoita pyydettiin arvioimaan omaa osaamistaan samassa osaamistavoitteessa kuin alkukyselyssäkin. Heitä pyydettiin myös perustelemaan sanallisesti, kuinka heidän uraohjausosaamisensa on kehittynyt koulutuksen aikana ja kuvaamaan perusteluna käytännön esimerkkejä ohjaustyöstä. Loppuarvioinnissa opiskelijat arvioivat osaamisensa kehittyneen kehittyvän ja pätevän tasolle, kukaan kyselyyn vastanneista ei arvioinut osaamistaan noviisin tasolle (kuvio 3).

KUVIO 3. Uraohjausosaamisen itsearviointi opintojen päättyessä: "Ymmärtää keskeisimmät ammatillisen kasvun ja uraohjauksen teoriat"

Arvioidessaan osaamistaan opiskelijoiden perustelut sisälsivät oman toiminnan pohdintaa uraohjauksen teorioita hyödyntäen. He tarkastelivat sitä, kuinka urateoriat olivat syventäneet heidän ymmärrystään oman urapolun vaiheista ja omasta urasuunnitteluprosessista.

Merkille pantavaa on, että usea opinto-ohjaajaopiskelija totesi loppuarvioinnissa koulutuksessa käsitellyn suunnitellun sattuman teorian ^[3] puhutelleen itseä paljon.

"Koin taas omakohtaisia kiinnekohtia uraohjauksen teorioihin. Erityisesti suunnitellun sattuman teoria kosketti ja tuntui myös lohdulliselta. Sattuma ei olekaan pahasta vaan voi olla avautuva mahdollisuus, joiden kautta ura hahmottuu."

"Näistä (uraohjauksen teorioista) löysi kyllä hyvin itsensä ja suunnitellun sattuman merkityksen. Se on hyvin armollinen nuorten miettiessä omaa tulevaisuutta, opiskelumahdollisuuksiaan ja valintojaan."

Systeemiteoreettinen uraohjauksen viitekehys painottaa sitä, että uraohjaajan tulee tunnistaa sekä yksilötason että lähiyhteisöön ja laajemmin yhteiskunnallisiin tekijöihin liittyvät tekijät, joilla on ollut vaikutusta hänen omaan urapolkuunsa. Ymmärrys omakohtaisesta urapolusta ja sen vaiheista antaa hyviä työkaluja myös opiskelijoiden uraohjaukseen.

Kaikki opiskelijat osoittivat metakognitiivista osaamista tarkastelemalla esimerkkien avulla, miten olivat hyödyntäneet urateorioita omassa ohjaustyössään. Näillä soveltavilla esimerkeillä he osoittivat ymmärtävänsä ohjausteorioita käytännön ohjaustyössä. He kokivat myös saaneensa vahvistusta omalle toiminnalleen uraohjaajina teoreettisten näkökulmien avulla.

"Ohjausharjoittelussa keskustelin uraohjauksesta sekä ammatillisesta kasvusta ohjattavan kanssa. Tässä otin myös ohjattavan kanssa keskusteluun sattuman merkityksen omalle uralle."

"Olemme yhdessä miettineet jokaista vaihtoehtoa, niiden toteutumista ja kuinka se vaikuttaa hänen elämäänsä."

Tukeakseen ohjattavan toimijuuden vahvistumista ohjaajan tulee systeemiteoreettisen näkemyksen ^[6] mukaan pyrkiä proaktiivisesti vaikuttamaan yksilön tasoa laajemmin niin ohjattavan lähiyhteisöön kuin yhteiskunnan eri tasoille. Opinto-ohjaajan koulutuksen osaamistavoitteisiin sisältyvä konsultatiivinen rooli heijastelee juuri tällaista laajemman tason vaikuttamisen ideaa: opinto-ohjaajien odotetaan toimivan oppilaitostasolla ja laajemmin ohjauksen eri verkostoissa ohjauksen kehittämisen puolestapuhujina. Osa opiskelijoista tarkastelikin uraohjauksen kehittämistä oman organisaation tasolla tuoden esiin käytännön esimerkkejä, kuinka uraohjausta tulisi kehittää organisaation tasolla. Myös uraohjauksen oppilaitosta laajempi koulutuspoliittinen perspektiivi oli esillä vastaajan kantaessa huolta ammatillisen toisen asteen koulutusreformin tuomista muutoksista ohjauksen järjestämiseen. Sama opiskelija kertoo kuitenkin ryhtyneensä tuumasta toimeen.

"Nyt kun reformin myötä opiskelua viedään vielä enenemissä määrin työpaikoille, tarkoittaa tämä sitä, että oppiminen ja ohjaaminen siirtyy myös sinne. Työpaikoilla pitäisi olla sitten pedagogista ja ohjausosaamista. Näihin haasteisiin olen valmistautumassa omalla ajattelutavan muutoksella, jälleen kerran (edellinen oli osaamisperusteinen ops)."

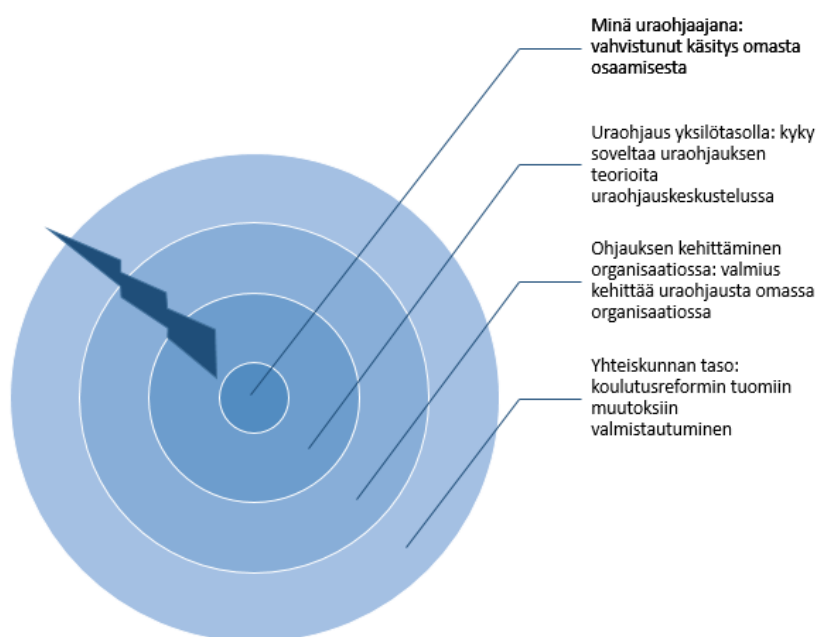

"Mutta samalla olen myös kehittämässä hankkeen kautta näihin haasteisiin vastaamista myös ura- ja ammatillisen kasvun tukemisen näkökulmasta."

Uraohjausosaamisen praktinen ulottuvuus tulee näin näkyväksi toiminnan tasolla, jolloin opinto-ohjaaja alkaa käytännössä kehittää uraohjausta.

Yhteenveto

Uraohjausosaamisen kehittyminen opinto-ohjaajakoulutuksessa tulee hyvin näkyväksi alku- ja loppuitsearviointien kautta. Pattonin ja McMahonin ^[4] ajattelua mukaillen voidaan opinto-ohjaajaopiskelijoiden uraohjausosaamisen kehittymistä tarkastella systeemiteoreettisesti eri tasojen kautta. Opinto-ohjaajaksi valmistuvien käsitys omasta itsestä uraohjaajana on koulutusprosessin aikana vahvistunut. Uraohjauksen praktinen osaaminen ulottuu opiskelijoiden kohtaamisesta ja ohjaamisesta joko yksilö- tai ryhmäohjauksessa organisaation tasolle uraohjauksen kehittämiseen (kuvio 4). Opiskelijan pyrkimyksen ennakoita toisen asteen reformin tuomia muutoksia ohjausta kehittämällä voidaan katsoa edustavan yhteiskunnallista tasoa. Aikaperspektiivi näyttää opiskelijan vastauksessa proaktiivisena tulevaisuuden ennakoitina. Valmistuvat opinto-ohjaajat painottivat loppuitsearvioinneissa sattuman merkitystä urapolulla. Siihen liittyy kyky nähdä sattumat rikkautena ja mahdollisuuksina, joihin kannattaa tarttua. Huoli ja epävarmuus urasuunnittelussa on normaalia ja kuuluvat asiaan.

KUVIO 4. Uraohjausosaamisen tasot opinto-ohjaajakoulutuksessa

On tärkeää panostaa opiskelijoiden urasuunnittelutaitojen kehittämiseen. Oulun ammattikorkeakoulun rahoitusmallissa valmistuneiden työllistymisen painoarvo on 4 %. Olennaista on, että koulutusosastoilla on uraohjauksen asiantuntijoita, jotka pystyvät jäsentämään uraohjausta sekä teoreettisesti että käytännöllisesti työkalujen ja menetelmien tasolla. Tämän osaamisen jakaminen koulutusosastoissa on oleellinen osa uraohjauksen kehittämistä. Koulutuksen saaneet opinto-ohjaajat ovat keskeisiä asiantuntijoita uraohjauksen jalkauttamisessa. Organisaatioiden toimijoiden on tärkeää varmistaa, että jokainen opiskelija kehittyy omissa uranhallintataidoissaan ja saa tarvitsemaansa uraohjausta. Opiskelijoiden uraohjaus on koko henkilöstön yhteinen tehtävä. Tämän vuoksi onkin tärkeää tarjota ammattikorkeakoulun henkilöstölle osaamista kehittäviä täydennyskoulutusta uraohjaustaidoissa.

Lähteet

1. [△]Karjalainen, A. & co. Osaamisen opettaja: Tarinoita osaamisen opettajilta osaamisen opettajille. Oulun ammattikorkeakoulu. Ammatillinen opettajakorkeakoulu. Hakupäivä 28.2.2017. <http://www.oamk.fi/amok/emateriaalit/files/5514/7936/3756...>
2. [△]^{ab}Savickas, M., Nota, L., Rossier, J., Dauwalder, J.-P., Eduarda, M., Guichard, J., Soresi, S., van Esbroeck, R. & van Vianen, A. 2009. Life designing: A paradigm for career construction in the 21st century. *Journal of Vocational Behavior* 75, 239–250.
3. [△]^{abc}Krumboltz, J.D. 1993. Integrating career counseling and personal counseling. *The Career Development Quarterly* 42, 143–148.

4. [^] ^{ab}Patton, W. & McMahon, M. 2006. The systems theory framework of career development and counseling: connecting theory and practice. *International Journal for the Advancement of Counseling* 28(2), 153–166.
5. [^] ^{ab}European Lifelong Guidance Policy Network. 2016. Suuntaviivoja elinikäisen ohjauksen toimintapolitiikalle ja palvelujärjestelyille. Yhteiset tavoitteet ja periaatteet EU:n jäsenmaille ja komissiolle. ELPGN Tools No. 6. Eurooppalaisen elinikäisen ohjauksen toimintapolitiikan verkosto. Työ- ja elinkeinoministeriö. Hakupäivä 28.2.2017.
<http://www.elgpn.eu/publications/browse-by-language/finnish...>
6. [^] ^{ab}Patton, W. & McMahon, M. 1999. *Career development and systems theory: A new relationship*. Pacific Grove, California: Brooks/Cole.
7. [^]Christensen, T. K. & Johnston, J. A. 2003. Incorporating the narrative in career planning. *Journal of career development* 29 (3), 149–160.
8. [^]Van Esbroeck, R. & Watts A. G. 1998. New Skills for a Holistic Career Guidance Model. *International Careers Journal UK Launch Edition*, June.
9. [^] ^{ab}Oulun ammattikorkeakoulu. 2016. Opintojen ohjaussuunnitelma. Hakupäivä 27.6.2017.
<https://heimo2.oamk.fi/koulutus/ohjaus/>
10. [^]Oppilas- ja opiskeluhoitolaki 1287/2013. Hakupäivä 28.2.2017.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20131287>
11. [^]Happo, I. & Lehtelä, P. 2015. Osaamisen osoittaminen – praktista toimintaa ja syvällistä ajattelua. ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 8. Hakupäivä 28.2.2017.
<http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe201502191652>

Kuvalähteet

1. [^]KUVIO 1. Urakehityksen ja uraohjauksen systeemiteoreettinen viitekehys (mukaillen Patton, W. & McMahon, M. 1999. *Career development and systems theory: A new relationship*. Pacific Grove, California: Brooks/Cole.)

Metatiedot

Nimeke: Uraohjausosaamisen kehittyminen osaamisperusteisessa opinto-ohjaajakoulutuksessa

Tekijä: Laajala Tiina; Lehtelä Pirjo-Liisa

Aihe, asiasanat: koulutus, opintoneuvonta, opinto-ohjaajat, opinto-ohjaus, osaamiskartoitus, systeemiteoria, uranvalinta, urasuunnittelu, Oulun ammatillinen opettajakorkeakoulu

Tiivistelmä: Artikkelissa tarkastellaan kahdentoista opinto-ohjaajaopiskelijan uraohjausosaamisen kehittymistä osaamisperusteisessa opinto-ohjaajakoulutuksessa. Uraohjausta tarkastellaan systeemiteoreettisen viitekehysten näkökulmasta. Systeeminen viitekehys ymmärtää sekä yksilön urapolun rakentumisen, että uraohjauksen osana laajempaa yhteiskunnallista systeemien kokonaisuutta.

Uraohjausosaaminen sisältää praktista, formaalista ja metakognitiivista osaamista. Opinto-ohjaajaopiskelijat tarkastelivat omaa uraohjausosaamistaan opintojen alussa ja lopussa vastamaalla heille lähetettyyn Webropol-kyselyyn. Opintojen alussa opinto-ohjaajaopiskelijat arvioivat uraohjausosaamisensa noviisin tai kehittävän tasolle, erityisesti uraohjaukseen liittyvä teoreettinen osaaminen tunnistettiin vajaan. Moni oli kuitenkin toteuttanut uraohjausta käytännössä. Opintojen lopussa toteutetussa itsearvioinnissa opinto-ohjaajaopiskelijat olivat kehittyneet analysoimaan ja tiedostamaan syvällisemmin oman urapolunsa vaiheita ja sen suunnitteluprosessia. Lisäksi teoreettinen asiantuntemus oli syventynyt merkittävästi.

Opinto-ohjaaja-opiskelijoiden uraohjausosaamisen kehittymistä voidaan tarkastella systeemiteoreettisesti eri tasojen kautta. Opinto-ohjaajaksi valmistuvien käsitys omasta itsestä uraohjaajana vahvistui koulutusprosessin aikana. Uraohjauksen toteutusosaaminen ulottuu opiskelijoiden kohtaamisesta ja ohjaamisesta joko yksilö tai ryhmäohjauksessa organisaation tasolle uraohjauksen kehittämiseen.

Julkaisija: Oulun ammattikorkeakoulu, Oamk

Aikamääre: Julkaistu 2017-08-28

Pysyvä osoite: <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe201702281902>

Kieli: suomi

Suhde: <http://urn.fi/URN:ISSN:1798-2022>, ePooki - Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut

Oikeudet: Julkaisu on tekijänoikeussäännösten alainen. Teosta voi lukea ja tulostaa henkilökohtaista käyttöä varten. Käyttö kaupallisiin tarkoituksiin on kielletty.

Näin viittaat tähän julkaisuun

Laajala, T. & Lehtelä, P-L. 2017. Uraohjausosaamisen kehittyminen osaamisperusteisessa opinto-ohjaajankoulutuksessa. ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 26. <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe201702281902>.